TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2011. gada 6. oktobrī *

Lieta C-382/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Unabhängiger Verwaltungssenat Wien* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 22. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 29. jūlijā, tiesvedībā

Erich Albrecht,

Thomas Neumann,

Van-Ly Sundara,

Alexander Svoboda,

Stefan Toth

pret

Landeshauptmann von Wien.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Šīmans [*K. Schiemann*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 8. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *E. Albrecht*, *T. Neumann*, *V. Sundara*, *A. Svoboda* un *S. Toth* vārdā — A. Naterers [*A. Natterer*] un M. Krauss [*M. Kraus*], *Rechtsanwälte*,

— Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [*M. Smolek*] un J. Vlāčils [*J. Vláčil*], pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*], pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā — B. Šima [*B. Schima*] un A. Markuli [*A. Marcoulli*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu (OV L 139, 1. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 13. nod., 34. sēj., 319. lpp., un labojums — OV L 226, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula") II pielikuma IX nodaļas 3. punkta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībās starp E. Albrehtu [*E. Albrecht*], T. Neimanu [*T. Neumann*], V. Sundaru [*V. Sundara*], A. Svobodu [*A. Svoboda*] un S. Totu [*S. Toth*] un *Landeshauptmann von Wien* (Vīnes federālās zemes ministru prezidents) par lēmumiem jautājumā par pašapkalpošanās stendu ierīkošanu maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

3 Regulas 1. panta ar virsrakstu "Piemērošanas joma" 1. punktā ir paredzēts:

"Šī regula nosaka vispārīgus pārtikas produktu higiēnas noteikumus pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, īpaši ņemot vērā šādus principus:

a) galvenie atbildīgie par pārtikas nekaitīgumu ir pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki;

[..]

d) pēc *HACCP* [risku un kritisko kontroles punktu analīzes principi] principiem izveidoto procedūru vispārējai īstenošanai un labas higiēnas prakses piemērošanai jāpastiprina pārtikas apritē iesaistīto tirgu[s] dalībnieku atbildība;

[..]."

4 Regulas 4. panta ar virsrakstu "Vispārīgās un īpašās higiēnas prasības" 2. punktā ir noteikts:

"Pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki, kas darbojas kādā no pārtikas ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmiem pēc tiem posmiem, uz ko attiecas 1. punkts, izpilda II pielikumā noteiktās vispārīgās higiēnas prasības [..]."

5 Regulas 5. panta ar virsrakstu "Riska analīze un kritiskie kontrolpunkti" 1. un 2. punkts ir izteikti šādā redakcijā:

"1. Pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki ievieš, īsteno un saglabā saskaņā ar *HACCP* principiem izveidotu pastāvīgu procedūru vai procedūras.

2. *HACCP* principi, kas minēti 1. punktā, ietver:

a) tādu apdraudējumu noteikšanu, kas jāaizkavē, jānovērš vai jāsamazina līdz pieļaujamam līmenim;

[..]."

6 Regulas II pielikuma ar virsrakstu "Vispārīgās higiēnas prasības visiem pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem (izņemot gadījumus, kad piemērojams I pielikums)" IX nodaļā ar virsrakstu "Noteikumi, ko piemēro pārtikas produktiem" ietvertais 3. punkts ir formulēts šādi:

"Visos pārtikas ražošanas, apstrādes un izplatīšanas posmos pārtikai jābūt pasargātai no jebkāda piesārņojuma, kas varētu padarīt pārtiku nederīgu cilvēku uzturam, kaitīgu veselībai vai piesārņotu tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to varētu patērēt tādā stāvoklī."

Valsts tiesiskais regulējums

7 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka saskaņā ar Likuma par pārtikas produktu nekaitīgumu un patērētāju aizsardzību (*Lebensmittelsicherheits- und Verbraucherschutzgesetz*, *BGBl.* 2006 I, 13/2006) 39. panta 1. punkta 13. apakšpunktu, konstatējot pārtikas produktiem piemērojamā tiesiskā regulējuma pārkāpumus, *Landeshauptmann*, atbilstoši pārkāpuma iedabai un ņemot vērā samērīguma principu, veic vajadzīgos pasākumus, lai novērstu nepilnību vai samazinātu risku, vajadzības gadījumā vienlaikus nosakot atbilstošu termiņu, kā arī vajadzīgās prasības vai pamatnoteikumus. Šie pasākumi var attiekties it īpaši uz būvniecības, kā arī tehnisku un iekārtu uzlabojumu veikšanu. Šo pasākumu izmaksas sedz uzņēmējs.

8 Saskaņā ar minētā likuma 90. panta 3. punkta 1. apakšpunktu ikviens, kurš pārkāpj tā 96. un 97. panta noteikumus, izdara administratīvu pārkāpumu, par ko rajona pārvaldes iestāde piemēro naudas sodu summā līdz EUR 20 000, kas atkārtota pārkāpuma gadījumā var sasniegt EUR 40 000, un šī naudas soda nesamaksas gadījumā ir sodāms ar to aizstājošu brīvības atņemšanas sodu uz laiku līdz sešām nedēļām.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

9 Iesniedzējtiesa ir saņēmusi vairākas sūdzības no franšīzes uzņēmumiem, kas pārdod maizes un konditorejas izstrādājumus. Kompetentās iestādes ir uzdevušas šiem uzņēmumiem ierīkot pašapkalpošanās stendus šo maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai tādējādi, lai attiecīgos produktus varētu paņemt tikai ar tādiem tehniskiem līdzekļiem kā standziņas vai stumšanas ierīce un lai jau paņemto produktu nebūtu iespējams atlikt atpakaļ.

10 Šie priekšraksti tika noteikti, pamatojoties uz administratīvām pārbaudēm, kurās tika konstatēts, ka pamatlietās iesaistītajos pārtikas veikalos ir uzstādīti pašapkalpošanās stendi maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai. Tika konstatēts, ka šo stendu atverēm ir rokturi, ar kuriem ar vienu roku tās var atvērt, savukārt ar otru — paņemt produktus, izmantojot klienta rīcībā esošās standziņas. Tad klientam standziņas ir jānoliek atpakaļ un atvere ir jāaizver.

11 *Landeshauptmann von Wien* uzskata, ka šādu pašapkalpošanās stendu trūkums ir tāds, ka klientiem tiek dota iespēja preci paņemt vai aptaustīt ar kailu roku, kā arī tai uzklepot vai uzšķaudīt. Turklāt šī iestāde uzsver, ka ar uzstādīto stendu klientam netiek liegts preci atlikt atpakaļ nodalījumā. Minētā iestāde uzskata, ka, tā kā klienti var šiem pārtikas produktiem uzšķaudīt, uz tiem var nogulsnēties baktērijas un vīrusi. Baktēriju izplatīšanās varot tikt veicināta arī ar produktu satveršanu ar kailu roku.

12 Prasītāji pamatlietā iesniedzējtiesā apgalvo, ka attiecīgie stendi esot importēti no Vācijas, kur tie simtos vai pat tūkstošos tiek izmantoti pārtikas tirdzniecības uzņēmumos.

Līdz šim Vācijas iestādes ne reizi nav uzskatījušas, ka šie stendi neatbilstu citstarp Regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punkta prasībām. Prasītāji pamatlietā tāpat uzsver, ka klienti tiekot īpaši lūgti nelikt preces atpakaļ nodalījumos.

13 Iesniedzējtiesa piebilst, ka saskaņā ar gan Vācijā, gan Austrijā veikto ekspertīžu rezultātiem minētie stendi nav higiēnas ziņā problemātiski.

14 Uzskatot, ka tajā izskatāmās lietas izspriešanai ir vajadzīga Regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punkta interpretācija, *Unabhängiger Verwaltungssenat Wien* [Vīnes federālās zemes Neatkarīgais administratīvais senāts] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Pēc kādiem kritērijiem var noskaidrot, vai pārtika ir nederīga cilvēka uzturam [Regulas] II pielikuma IX nodaļas 3. punkta izpratnē? Vai ir pietiekami ar to vien, ka potenciālais pircējs būtu varējis pirkšanai piedāvātajam pārtikas produktam pieskarties vai uzšķaudīt?

2) Pēc kādiem kritērijiem var noskaidrot, vai pārtikas produkts ir kaitīgs veselībai [Regulas] II pielikuma IX nodaļas 3. punkta izpratnē? Vai ir pietiekami ar to vien, ka potenciālais pircējs būtu varējis pirkšanai piedāvātajam pārtikas produktam pieskarties vai uzšķaudīt?

3) Pēc kādiem kritērijiem var noskaidrot, vai pārtikas produkts ir piesārņots tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to vēl varētu patērēt attiecīgajā stāvoklī, [Regulas] II pielikuma IX nodaļas 3. punkta izpratnē? Vai ir pietiekami ar to vien, ka potenciālais pircējs būtu varējis pirkšanai piedāvātajam pārtikas produktam pieskarties vai uzšķaudīt?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

15 Ar uzdotajiem jautājumiem, kuri jāaplūko vienkopus, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā esošie maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai paredzēto pašapkalpošanās stendu gadījumā apstāklis, ka potenciālais pircējs teorētiski būtu varējis pirkšanai piedāvātajam produktam pieskarties ar kailu roku vai uzšķaudīt, pats par sevi ļauj konstatēt, ka šie pārtikas produkti nav bijuši pasargāti no jebkāda piesārņojuma, kas varētu padarīt pārtiku nederīgu cilvēku uzturam, kaitīgu veselībai vai piesārņotu tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to varētu patērēt tādā stāvoklī.

16 Šajā ziņā jānorāda, ka minētajā 3. punktā ir izklāstīts vispārīgs higiēnas noteikums, kas Regulas 4. panta 2. punktā minētajiem pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem saskaņā ar šo pašu normu ir jāievēro.

17 Šajā 3. punktā, lasot to kopā ar Regulas 4. panta 2. punktu, minētajiem tirgus dalībniekiem visos pārtikas ražošanas, apstrādes un izplatīšanas posmos ir noteikts pienākums pasargāt pārtikas produktus no jebkāda piesārņojuma, kas varētu padarīt pārtiku nederīgu cilvēku uzturam, kaitīgu veselībai vai piesārņotu tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to varētu patērēt tādā stāvoklī.

18 Plašākā kontekstā, kurā aplūkojamas minētās tiesību normas un kas turklāt ir ņemams vērā interpretācijas mērķiem (šajā ziņā skat. 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-116/10 *Feltgen* un *Bacino Charter Company*, Krājums, I-14187. lpp.,

12. punkts un tajā minētā judikatūra), kā pareizi norāda prasītāji pamatlietā, Čehijas un Nīderlandes valdība, kā arī Eiropas Komisija, vērība jāpievērš Regulas 5. pantam.

19 Saskaņā ar minētā 5. panta 1. punktu pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem ir jāievieš, jāīsteno un jāsaglabā kāda vai vairākas saskaņā ar *HACCP* principiem izveidotas procedūras. Viens no šiem principiem ir Regulas 5. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētais princips, ka jānosaka ikviens apdraudējums, kas jāaizkavē, jānovērš vai jāsamazina līdz pieļaujamam līmenim.

20 Kā izriet citstarp no Regulas 1. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkta, tās 5. panta 1. punktā paredzētajā pienākumā izpaužas Savienības likumdevēja mērķis noteikt, ka galvenā atbildība par pārtikas nekaitīgumu gulstas uz pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem.

21 Regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, lai šīs regulas 5. pantam netiktu atņemta tā lietderīgā iedarbība.

22 No tā izriet, ka tādā gadījumā kā pamatlietā esošais, kurā nav redzams, ka kompetentās iestādes būtu konstatējušas faktisku piesārņojumu, — pamatojoties vienīgi uz konstatējumu, ka potenciālais pircējs teorētiski būtu varējis pirkšanai piedāvātajam produktam pieskarties ar kailu roku vai uzšķaudīt, un neņemot vērā pasākumus, kurus uzņēmēji ir veikuši saskaņā ar Regulas 5. pantu, lai aizkavētu, novērstu vai līdz pieļaujamam līmenim samazinātu apdraudējumu, kuru var radīt šīs regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punktā minētais piesārņojums, kā arī saskaņā ar visu pieejamo būtisko

informāciju nekonstatējot šajā ziņā veikto pasākumu nepietiekamību — nevar secināt, ka pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki būtu pārkāpuši šī 3. punkta noteikumus.

23 Šajā pēdējā ziņā par šo pasākumu nepietiekamību citstarp nevar secināt, ja pienācīgi netiek ņemti vērā iespējamie ekspertīžu atzinumi, ko attiecīgie uzņēmēji ir iesnieguši, lai pierādītu, ka šādi pašapkalpošanās stendi maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai nav higiēnas ziņā problemātiski.

24 Tādējādi uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas II pielikuma IX nodaļas 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā esošie maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai paredzēto pašapkalpošanās stendu gadījumā apstāklis, ka potenciālais pircējs teorētiski būtu varējis pirkšanai piedāvātajam produktam pieskarties ar kailu roku vai uzšķaudīt, pats par sevi neļauj konstatēt, ka šie pārtikas produkti nav bijuši pasargāti no jebkāda piesārņojuma, kas varētu padarīt pārtiku nederīgu cilvēku uzturam, kaitīgu veselībai vai piesārņotu tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to varētu patērēt tādā stāvoklī.

Par tiesāšanās izdevumiem

25 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu II pielikuma IX nodaļas 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā esošie maizes un konditorejas izstrādājumu pārdošanai paredzēto pašapkalpošanās stendu gadījumā apstāklis, ka potenciālais pircējs teorētiski būtu varējis pirkšanai piedāvātajam produktam pieskarties ar kailu roku vai uzšķaudīt, pats par sevi neļauj konstatēt, ka šie pārtikas produkti nav bijuši pasargāti no jebkāda piesārņojuma, kas varētu padarīt pārtiku nederīgu cilvēku uzturam, kaitīgu veselībai vai piesārņotu tādā veidā, ka nebūtu saprātīgi domāt, ka to varētu patērēt tādā stāvoklī.

[Paraksti]